

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Gdańsku

Gdańsk, dnia 19 czerwca 2012 r.

LGD-4101-001-02/12
P/12/115

**Pan
Mirośław Mikłaszewicz
Naczelnik
Urzędu Celnego
Gdańsku**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli, (Dz.U. z 2012 r. poz. 82), zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku przeprowadziła kontrolę w Urzędzie Celnym w Gdańsku, zwanym dalej „Urzędem”.

Przedmiotem kontroli było przestrzeganie przepisów rozporządzenia UE w sprawie przemieszczania odpadów w latach 2008-2011.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym w dniu 13 czerwca 2012 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działalność Urzędu w skontrolowanym zakresie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości.

Powyższa ocena wynika z niżej opisanych ustaleń:

1. Pozytywnie ocenia się poniższe działania:

1.1. Urząd był przygotowany do realizacji zadań wynikających z rozporządzenia UE w sprawie przemieszczania odpadów. Obowiązki w zakresie realizacji zadań związanych z międzynarodowym przemieszczaniem odpadów (dalej: „mpo”) realizowało 113 funkcjonariuszy celnych zatrudnionych w komórkach zgłoszeń celnych Oddziałów Urzędu.

1.2. Zgodnie z obowiązującą w Urzędzie procedurą postępowania w przypadku stwierdzenia nielegalnego mpo (opracowaną przez Izbę Celną w Gdyni) należało, gdy wymagana była dodatkowa wiedza specjalistyczna,

wystąpić do Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska (dalej: „WIOŚ”) z wnioskiem o dokonanie oceny próby nielegalnego mpo. W latach 2008-2011 Urząd korzystał w takich przypadkach z opinii WIOŚ 13 razy. W 9 przypadkach zostały potwierdzone nielegalne przemieszczenia odpadów.

1.3. Zgodnie z obowiązującą Strategią Działania Służby Celnej na lata 2010-2015+ (wcześniej na lata 2007+) Urząd prowadził działania kontrolne w oparciu o plany kontroli, sporządzane przez Izbę Celną w Gdyni, zgodnie z którymi kontroli nie podlegał towar, lecz prawidłowość przestrzegania procedur celnych, które nie przewidywały odrębnego postępowania w przypadku zgłoszeń celnych dotyczących odpadów.

1.4. Urząd, zgodnie z wytycznymi Departamentu Polityki Celnej Ministerstwa Finansów z 8 czerwca 2009 r., terminowo składał informacje dotyczące poszczególnych zatrzymań w zakresie nielegalnego mpo.

2. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na niepoinformowaniu w niektórych przypadkach właściwych organów o stwierdzonych przypadkach wskazujących na nielegalne mpo. I tak:

2.1. Na 10, ujawnionych przez Urząd w latach 2008-2011, przypadków (przywóz odpadów w łącznej wysokości 19.368,2 tys. kg, wywóz odpadów w wysokości 73,7 tys. kg, w tym ujawnione odpady niebezpieczne – 56,0 tys. kg), w 1 sprawie nie zostało przekazane do Głównego Inspektoratu Ochrony Środowiska (dalej: „GIOŚ”) zawiadomienie o ujawnieniu nielegalnego mpo, o którym mowa w art. 27 ust. 2 ustawy z dnia 29 czerwca 2007 r. o międzynarodowym przemieszczaniu odpadów¹ (dalej: „ustawa o mpo”). W trakcie kontroli odprawianego towaru Urząd stwierdził, że zgłaszający (firma P.W. W. z G.) wraz z używanymi częściami samochodowymi zamierzała przewieźć w kontenerze odpady niewymienione w fakturze i zgłoszeniu celnym. Pana wyjaśnienia, że na podstawie przeprowadzonej analizy podjęto decyzję o niezgłaszaniu zdarzenia do GIOŚ z uwagi na zmianę przeznaczenia towaru i unieważnienie zgłoszenia celnego wywozowego (dokonane przez Kierownika Oddziału Celnego „Terminal Kontenerowy”) nie stanowią usprawiedliwienia zaistniałej sytuacji. Przepis art. 27 ust. 2 ww. ustawy nie daje bowiem podstaw do dowolności w ocenie zdarzenia i nakazuje niezwłocznie zawiadamiać GIOŚ o każdym przypadku nielegalnego mpo. Ponadto zauważyć należy, iż Urząd nie zawiadomił GIOŚ o nielegalnym mpo, pomimo posiadania opinii WIOŚ, z której wynikało, że ww. sytuację należało zakwalifikować jako próbę wywozu odpadów, bez wymaganej zgody właściwych organów, do kraju nie należącego do OECD (Syria).

W pozostałych 9 przypadkach przekazanie zawiadomień do GIOŚ, wraz z kompletną dokumentacją następowało w okresie od 1 do 64 dni, licząc od dnia przeprowadzenia kontroli ujawniającej nielegalne mpo.

2.2. W 2 na 10 stwierdzonych spraw dotyczących nielegalnego mpo, Urząd nie zawiadomił organów prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa określonego w art. 183 § 4 Kodeksu karnego² (tj. przywóz z zagranicy lub wywóz za granicę wbrew przepisom odpadów), chociaż, zdaniem NIK, zachodziły przesłanki do ich złożenia. I tak:

¹ Dz. U. Nr 124, poz. 859. ze zm.

² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny (Dz. U. Nr 88, poz. 553 ze zm.)

- a) w sprawie dot. holenderskiej firmy A. N. BV, pomimo iż w wyniku rewizji towaru oraz kontroli załączonych do zgłoszenia dokumentów stwierdzono nielegalne mpo, odstąpiono od zawiadomienia prokuratury. NIK nie przyjmuje Pana wyjaśnień o braku podstaw do kierowania przez Urząd w tej sprawie zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa, ponieważ prawno-karna ocena czynu należy do właściwości organów ścigania, które zgodnie z art. 304 Kodeksu postępowania karnego³ należało w tej sprawie zawiadomić,
- b) w drugiej sprawie nie zawiadomiono prokuratury o próbie nielegalnego mpo przez firmę P.W. W. z G., co było konsekwencją niezgłoszenia tego faktu do GIOŚ.

Z pozostałych 8 spraw, w 6 zawiadomienia zostały złożone w terminie od 8 do 114 dni od dnia przeprowadzenia kontroli ujawniającej nielegalne mpo, a w 2 sprawach zawiadomień nie skierowano z powodu: umorzenia postępowania przez GIOŚ (uznano zakwestionowany towar za produkt a nie odpad) – w jednej sprawie oraz błędnego sporządzenia przez agencję celną zgłoszenia celnego (produkt będący odpadem nie był własnością firmy dokonującej zgłoszenia celnego) – w drugiej sprawie. Postępowanie wobec właściwego podmiotu zostało wdrożone i według informacji GIOŚ do 28.05.2012 r. nie zostało zakończone.

3. W trakcie kontroli stwierdzono również, że:

3.1. Urząd nie otrzymywał informacji o planowanych, ani o faktycznych ilościach odpadów, w tym niebezpiecznych, przywożonych, wywożonych lub przewożonych przez teren województwa pomorskiego.

3.2. W latach 2008-2011 przez teren objęty właściwością miejscową Urzędu, na podstawie zarejestrowanych zgłoszeń celnych:

- a) do poszczególnych państw przeznaczenia należących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego nie przywieziono ani nie wywieziono żadnych odpadów,
- b) do poszczególnych państw przeznaczenia nienależących do Europejskiego Obszaru Gospodarczego:
 - w 2008 r. nie przywieziono do Polski żadnych odpadów, wywieziono 4.208,9 tys. kg (nie stwierdzono wywozu odpadów niebezpiecznych),
 - w 2009 r. przywieziono do Polski 21.214,2 tys. kg, wywieziono 19.613,8 tys. kg (nie stwierdzono odpadów niebezpiecznych),
 - w 2010 r. przywieziono do Polski 10.833,7 tys. kg, wywieziono 32.597,8 tys. kg (nie stwierdzono odpadów niebezpiecznych),
 - w 2011 r. przywieziono do Polski 58.845,9 tys. kg, wywieziono 58.283,3 tys. kg (nie stwierdzono odpadów niebezpiecznych).

3.3. Naczelnik Urzędu w kontrolowanym okresie nie zawierał porozumień o współpracy w zakresie mpo. Porozumienia w tym zakresie zawierane były na szczeblu Izby Celnej w Gdyni i Ministerstwa Finansów.

³ Ustawa z dnia 06 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (Dz. U. Nr 89, poz. 555 ze zm.)

- 3.4. Naczelnik Urzędu nie zawierał również porozumień o współpracy w zakresie mpo z instytucjami i agendami innych krajów. Współpraca międzynarodowa wynikała z porozumień zawieranych na szczelbu Izby Celnej w Gdyni.
- 3.5. W ramach akcji kontrolnej IMPEL-TFS „Europejskie Akcje Inspekcyjne” (m.in. kontrole legalności przewozu, zgodność ładunku z formularzem zgłoszeniowym) Urząd uczestniczył, wspólnie z Izbą Celną, Morskim Oddziałem Straży Granicznej i WIOŚ, w 8 kontrolach, podczas których stwierdzono jeden przypadek nielegalnego mpo.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) podjęcie działań organizacyjnych, ograniczających ryzyko nieinformowania GIOŚ i organów prokuratury o przypadkach nielegalnego mpo,
- 2) podjęcie działań mających na celu skierowanie do organów ścigania zawiadomień o podejrzeniu popełnienia przestępstwa z art. 183 § 4 Kodeksu karnego we wszystkich przypadkach, w których zaniechano wykonania tego obowiązku.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku, na podstawie *art. 62 ust. 1 ustawy o NIK* oczekuje przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosków, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosków lub o przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią *art. 61 ust. 1 ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosków zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z *art. 62 ust. 2 ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK